

Νέλσον Μαντέλα

ΚΑΠΟΥ-ΚΑΠΟΤΕ

«Άγιος δεν υπήρξα ποτέ»

«Είναι πλέον καιρός να τον αφήσουν να φύγει» έγραφε στο πρωτοσέλιδο της, πριν από λίγες μέρες, η εφημερίδα «Sunday Times». Η Νότιος Αφρική προσεύχεται για τον εμβληματικό ηγέτη που βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση

Πηγή έμπνευσης για ολόκληρο τον κόσμο, ο Νέλσον Μαντέλα υπήρξε η σημαντικότερη πολιτική φωνή του 20ού αιώνα. Πενήντα, σχεδόν, χρόνια έχουν περάσει από το μοιραίο καλοκαίρι που άλλαξε την τύχη του Μαντέλα και της Νοτίου Αφρικής. 12 Ιουνίου του 1964: Ο Μαντέλα οδηγείται για τελευταία φορά στο δικαστήριο της Πραιτόρια. Εκείνη η Παρασκευή δεν ήταν μια συνηθισμένη μέρα για το καθεστώς του apartheid. Έξω από το δικαστήριο χιλιάδες άνθρωποι είχαν συγκεντρωθεί, κρατώντας πανό και φωνάζοντας συνθήματα συμπαράστασης στον Αφρικανό ήρωα. Μέσα στην αίθουσα τα έδρανα είχαν γεμίσει ασφυκτικά από τον κόσμο και τους δημοσιογράφους που περίμεναν με αγωνία την απολογία του Μαντέλα: την συναρπαστική ομιλία ενός Αφρικανού που έγινε παγκόσμιο σύμβολο. Στητός και αγέρωχος, ο Μαντέλα, από το εδώλιο του κατηγορουμένου κατέθεσε τις ιδέες του για μια ελεύθερη κοινωνία. Σε κάποιο σημείο της υπεράσπισής του είπε: «Αφιέρωσα τη ζωή μου στον αγώνα του λαού της Αφρικής. Σε όλη μου τη ζωή πίστεψα στην ιδέα για μια δημοκρατική και ελεύθερη κοινωνία όπου όλοι οι άνθρωποι θα ζουν αρμονικά» γράφει στην αυτοβιογραφία του, που συμπεριλαμβάνεται στο βιβλίο του «Συζητήσεις με τον εαυτό μου», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη.

«Απείραχτα» ντοκουμέντα

Μια κρύα νύχτα του χειμώνα του 1964, ο Νέλσον Μαντέλα έφτασε στη νήσο Ρόμπεν, που πρόσφατα επισκέφτηκε ο πρόεδρος Ομπάμα. «Ήταν μια σκοτεινή, συννεφιασμένη ημέρα, και όταν βγήκαμε από το αεροπλάνο, ο κρύος χειμωνιάτικος αέρας διαπερνούσε τις λεπτές φόρμες φυλακής που φορούσαμε». Μέσα στη φυλακή ο Μαντέλα γράφει αδιάκοπα. Καταγράφει τις σκέψεις του, αλληλογραφεί συχνά με πολιτικούς του φίλους και κρατά ημερολόγιο. Τα επιτραπέζια ημερολόγια που διατηρούσε στο Ρόμπεν Άιλαντ, στο Πόλομορ και στο Βίκτορ Βέρστερ, μαζί με τα «τετράδια» αποτελούν τα πιο άμεσα και «απείραχτα» ντοκουμέντα των προσωπικών στιγμών του.

Ο πρώτος μαύρος πρόεδρος

Από τις αναμνήσεις του από τα χρόνια που πέρασε στη φυλακή δεν έλειπε η νοσταλγία, η συντροφικότητα και τα διδάγματα που πήρε. «Όμως είμαι πολύ αισιόδοξος –ακόμα και πίσω από τους τοίχους της φυλακής μπορώ να δω τα βαριά σύννεφα και τον γαλάζιο ουρανό μέχρι τον ορίζοντα– ότι, όσο εσφαλμένοι κι αν υπήρξαν οι υπολογισμοί μας κι όσες δυσκολίες κι αν μας περιμένουν ακόμα, στη ζωή μου θα ξαναβγώ έξω στη λιακάδα και θα περπατήσω με σταθερό βήμα, καθώς η αποφυλάκισή μας θα έρθει μέσω της ισχύος της οργάνωσης και της αποφασιστικότητας του λαού μας».

Μπροστά στις πύλες της φυλακής Βίκτορ Βέρστερ, στο Κέιπ Τάουν, ο Νέλσον Μαντέλα θα κάνει το πρώτο βήμα προς την ελευθερία. Εξήσε 27 χρόνια πίσω από τα σίδερα. Η μέρα της απελευθέρωσης του Μαντέλα ήταν ουσιαστικά η αρχή του τέλους για το καθεστώς του apartheid. Οι πρώτες ελεύθερες εκλογές χωρίς φυλετικές διακρίσεις στη Νότιο Αφρική έφεραν τον αέρα της συμφιλίωσης στην πολύπαθη χώρα. Τέσσερα χρόνια αργότερα, η χώρα θα εξέλεγε τον Νέλσον Μαντέλα ως τον πρώτο μαύρο πρόεδρό της. «Η άνευ προηγουμένου πρόκληση ήταν να αποκαταστήσουμε την αξιοπρέπεια του λαού μας, απαλείφοντας όλες τις μορφές φυλετικής διάκρισης, εισάγοντας την αρχή της ισότητας σε κάθε πτυχή της ζωής μας» γράφει ο ιστορικός ηγέτης στην αυτοβιογραφία του.

Μια περίοδος γεμάτη αίμα

Τα χρόνια μετά την αποφυλάκισή του ήταν πολύ γεμάτα για τον Μαντέλα. Τον απασχολούσε η οργάνωση του ANC (Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου), οι επερχόμενες εκλογές, η διακυβέρνηση από τη θέση του προέδρου, τα ταξίδια στο εξωτερικό, το επώδυνο διαζύγιο με τη Γουίνι. Η περίοδος 1990-1994 ήταν γεμάτη βία και αίμα στη Νότιο Αφρική. Ο Μαντέλα φοβάται πραξικόπημα από τη Δεξιά που θα βάλει τέλος στην πολιτική της εθνικής συμφιλίωσης. «Παραμονή της αναχώρησής μου για τις ΗΠΑ και τον ΟΗΕ από τη Νότιο Αφρική, πολλοί άνθρωποι σκοτώθηκαν από πυροβολισμούς έξω από το Γιοχάνεσμπουργκ. Για μια ακόμα φορά, η αστυνομία απέτυχε να προστατεύσει τους πολίτες που πήγαιναν απλώς στη δουλειά τους και απέτυχε να βρει τα ίχνη των δολοφόνων. Κι όμως υπάρχει ένα ξεκάθαρο μοτίβο σε αυτές τις επιθέσεις που συνεχίζονται επί τρία χρόνια τώρα. Σε αυτά τα τρία χρόνια, πάνω από 10.000 άνθρωποι έχουν σφαγιαστεί, ενώ ελάχιστοι από τους δράστες έχουν συλληφθεί» γράφει στο «τετράδιο», το 1993. Ο Νέλσον Μαντέλα θα εγκαταλείψει ύστερα από μια πενταετία τον προεδρικό θώκο εκφράζοντας την επιθυμία «να επιστρέψω στο χωριό μου και να μπορώ να περπατώ στα λιβάδια, στους λόφους και στα ποτάμια όπου μεγάλωσα». Ένα ζήτημα που τον βασάνιζε στη φυλακή ήταν η λάθος εικόνα που έδινε άθελά του στον έξω κόσμο. Τον πείραζε πολύ που όλοι τον θεωρούσαν Άγιο... «Άγιος δεν υπήρξα ποτέ» θα πει ο ιστορικός ηγέτης, «ούτε καν με τον επίγειο ορισμό ότι Άγιος είναι ένας αμαρτωλός που δεν παύει ποτέ να προσπαθεί».

Κωστούλα Τωμαδάκη

